

سیناریۆکانی گەشبینی ئۆپیک بۆ داھاتووی نەوت تاوھەکو 2050

25-09-2024

نووسەرھەکان

مەحموود بابان

کورتە: رۆژی 24ی ئەیلوول 2024 لە ریبو دی جانیرۆی بەرازیل-هوه ریکخراوی ولاتانی هەناردەکاری نەوت "ئۆپیک" راپۆرتی سالانە "ئاسۆی نەوتی جیھان - 2050" یان بڵاوکردەو، بەپێی راپۆرتەکە گەشبینیەکی گەورە بۆ داھاتووی نەوت لە رووی زیادبوونی خواست و دابینکردنی لەلایەن ولاتانی بەرھەمھێنەری نەوتەو دەبێت، سەرھەرای زیادبوونی ناسەقامگیرییەکان لە روو جیاواژەکانەو.

رۇۋى 24 ئىل 2024 لى رىو دى جانىرۇي بەرازىل-ھو رىكخراوى ولتانى ھەناردەكارى نەوت "ئۆپك" راپۇرتى سالانەي "ئاسۇي نەوتى جىھان - 2050" يان بىلاوكردەھە، بەپىي راپۇرتەكە گەشېنىيەكى گەورە بۇ داھاتووي نەوت لە رووي زىادبووني خواست و دابىنكردى لەلايەن ولتانى بەرھەمھېنەرى نەوتەھە دەبىنرېت، سەرەراي زىادبووني ناسەقامگىرىيەكان لە روو جىاوازەكانەھە.

لە راپۇرتە 290 لاپەرەپەكەدا بە پشئەستىن بە سى بنەماي سەرەكى و لە سى سىنارىيۇ جىاوازدا بازاري خواست و خستەرووي بۇ ھەموو جۇرەكانى وزە روون كىردووتەھە، بەلام فۇكووسى ھەر پەرەگرافىك زىاتر لەسەر داھاتووي نەوتە، بەتايبەتېش دواي بىلاوكرەكانى ئازانسى نىودەولتەيى وزە لەبارەي وزە باوكان و نەوتەھە. بەپىچەوانەي پىشېنىيەكانى [ئازانسى نىودەولتەيى وزە](#) بۇ داھاتووي نەوت، رىكخراوى ئۆپك ئامازە بەھە دەكات، كە خواست بۇ وزە بە رىژەي 24% تاوھەكو 2050 زىاتر دەكات، كە ئەمەش لە دەرەھەي ولتانى رىكخراوى گەشەپىدانى و ھاوكرارى ئابوورىيەھە OECD، كە ھىندستان و چىن دوو پاىەي سەرەكى زىادبووني ئەم خواستەيە پىكدەھىن، بەشېوھەيك تاكە جۇرى وزە لە ماھەي 25 سالى داھاتوودا خواستى لەسەر كەمدەبىتەھە خەلوزە، لەكاتىكدا خواستى رۇژانەي جىھان بۇ نەوت دەگاتە 120 مىلۇن بەرمىل لە رۇژىكدا. لىژەدا بە پشئەستىن بە سىنارىيۇكانى ئۆپك و بەراوردى بنەماكانى بە داتاكانى بانكى جىھانى و نەتەھەپەكگرتووتەھەكان و سندوقى نەختىنەي نىودەولتەيى ھەلئەستەھەك لەسەر گەشېنىيەكانى ئۆپك بۇ داھاتووي نەوت و گۇرانكارىيەكان لە داھاتوودا دەكەين.

بنەماكانى زىادبووني خواست بۇ نەوت لە سالانى داھاتوو تاوھەكو 2050

بەپىي ئۆپك ھەر سى بنەماي زىادبووني دانىشتووان، گەشەكردى ئابوورىي جىھان و بەشارىبووني دانىشتووانى جىھان تاوھەكو 2050 وادەكات كە زىادبووني خواست بۇ نەوت و جۇرە باوكانى وزە نەوتەھەكەمبكات، بەلكو زىاتر بىت و پىويستى بە 17.4 ترىليۇن دۇلارى دىكە ھەبىت بۇ ھەبەرھىيان و لىدانى بىرى نوئ و زىادكردى بەرھەمھىيانى نەوت. بەپىي [داتاكانى نەتەھە بەكگرتووتەھەكان](#)، ژمارەي دانىشتووانى ھەسارەي زەوي 8.2 مىليار كەس لە 2024دا و ئەم ژمارەپە تاوھەكو 2050 دەگاتە 9.7 مىليار كەس، كە لە راپۇرتەكەي ئۆپكىش ئامازە بە ھەمان ژمارە دەكات كە زۇرەي لە دەرەھەي ولتانى OECD ھەپە.

بنەمايەكى دىكە كە كارىگەرى گەورەي لەسەر زىادبووني خواستى وزە و نەوت دەبىت، زىادبووني ژمارەي دانىشتووانى شار و سەنتەرى شارەكانە، كە بە پۇسەي بەشارىبوون دەناسرېت، كە ئەمەش بەپىي ئۆپك ژمارەيان تاوھەكو 2050 دەگاتە سەرروو 6.6 مىليار كەس، لەكاتىكدا بەپىي نوپىن راپۇرتى بانكى جىھانى ئىستا رىژەي 56% يان 4.4 مىليار كەس لە شارەكان دەژىن و تاوھەكو 2050 ئەم ژمارەپە دەبىتە دوو ھىندە، واتە زىاتر لەوھەي كە ئۆپك پىشېنى كىردووتەھە كە لە ھەر 10 كەس لە ھەسارەي زەوي، ئەوا 7 كەسىان لە شارەكان دەژىن و ئەمەش وادەكات رىژەي 80% كۇي گەشەي بەرھەمى نىوخۇي GDP جىھان لەشارەكانەھە بەرھەمبىت. ھەرەھە، ئەم زىادبوونەي دانىشتووان لە سەنتەرى شارەكان بەمانى زىادبووني ھىزى كار دىت، كە ژمارەيان دەگاتە 6.6 مىليار كەس و نىزىكەي 870 مىلۇن ھىزى كارى نوئ دىتە بازاري كارەھە.

بنەماي سىيەمى گەشېنىيەكەي ئۆپك بۇ داھاتووي نەوت بەھۇي فراوانبوون يان قەبەبووني ئابوورى جىھانەھەپە، كە ئەمەش جىاوازە لە پىشېنىيەكانى سندوقى نەختىنەي جىھانى، بەشېوھەيك بەپىي ئۆپك سالانە رىژەي 2.9% لە ئىستاوتە تاوھەكو 2050 ئابوورى جىھان گەشە دەكات، بەلام ئەم گەشەكردى ئابوورىيە بەشېوھەيكە، كە بە رىژەي 3.7% لە دەرەھەي ولتانى OECD ھەپە و ولتانى رىكخراوى گەشەپىدان و ھاوكرارى ئابوورى OECD بە رىژەي 1.6% ئابوورىيەكەيان گەشە دەكات. ھەرەھە ئەم گەشەكردى ئابوورىي جىھان، بەجۇرىكە كە قەبارەي ئابوورى جىھان دەبىتە دوو ھىندە لە 165 ترىليۇن دۇلارەھە لە 2023دا بۇ 358 ترىليۇن دۇلار لە 2050دا.

لە راستىدا تەنيا لە بنەماي سىيەمدا جىاوازى لەنىوان ئۆپك و دامەزراوكانى دىكەي جىھان ھەپە، بۇ نموونە [سندوقى نەختىنەي نىودەولتەيى](#) لە راپۇرتى سالانەيدا، لەبارەي گەشەي ئابوورىي جىھان تاوھەكو 2050 ئامازە بەوھەدەكات، كە ئابوورىي جىھان بە رىژەي 2.4% سالانە زىاد دەكات، كە ئەمەش 0.5% كەمترە لەوھەي ئۆپك.

سىنارىيۇكانى زىادبووني خواست بۇ نەوت

چاوپراندەكرىت خواستى جىھان بۇ ھەموو جۇرەكانى وزە بە رىژەي 24% لە ماھەي 25 سالى داھاتوودا زىاد بكات، كە ھۇكرارى سەرەكى ئەم زىادبوونەش بەھۇي ولتانى تازەگەشەكردووتەھە دەبىت، لەنىوياندا ھىندستان كە رىژەي 30% كۇي زىادبووني خواست بۇ وزە پىكدەھىن. بەشېوھەيك بەپىي پىشېنىيەكانى ئۆپك بۇ خواستى رۇژانەي نەوت لە جىھان لە 102.2 مىلۇن بەرمىلەھە دەگاتە 120.1 مىلۇن بەرمىلى رۇژانە لە 2050دا، لەماھەي مامناوھەندىشدا تاوھەكو 2029 خواستى رۇژانەي جىھان بۇ نەوت دەگاتە 112.3 مىلۇن

رىڭخراۋەكە دوو سىنارىيۇ دىكەي بۇ داھاتوۋى نەوت خىستوۋەتەرۋو، بەشىۋەيەك لە سىنارىيۇ يەكەمدا كە بەستراۋەتەۋە بە تەكنەلۇژياۋە ئامازە بە رۇلى تەكنەلۇژيا يان پالئەنرەكانى تەكنەلۇژيا بۇ كەمكىدەنەۋە دەردانى دوۋانەئۆكسىدى كارپۇن، ھەرۋەھا گۇرپانكارىيەكانى بازارى وزە لە روۋى خواست و بەكارھىنەنەۋە، كەۋا تەكنەلۇژيا پېئىشەنگى دەكات دەخاتەرۋو، كە لەم سىنارىيۇيەدا ئەگەر دەردانى دوۋانەئۆكسىدى كارپۇن سنووردار بىكرىت و راگرتنى بەرزبوۋنەۋەي پلەكانى گەرما بۇ سەرۋو دوو پلەي سىلىزى جىبەجى بىكرىت، ئەۋا خواستى جىھان بۇ نەوت رۇژانە لە سەرۋو 100 مىلۇن بەرمىل نەوتەۋە جىگىر دەبىت تاۋەكو 2040 و دوۋانە كەمدەكات بۇ 96 مىلۇن بەرمىل لە رۇژىكدا، ئەمەش بەۋاتاي جىۋاۋزى لە خواست بۇ نەوت بە برى 24 مىلۇن بەرمىل لە رۇژىكدا دىت، بەپى سىنارىيۇ يەكەمى ئۆپىك ۋەكو لەسەرۋە باسكراۋە.

سىنارىيۇ دوۋەم، كە بە گەشەكردىكى دادپەرۋەرەنە ناسىنراۋە، ئامازە بەۋە دەكات كە ھەبوۋنى ئابوۋرىيەكى دادپەرۋەرەنە و داىبىنكىردى خۇشگوزەرانىكى باشتىر بۇ ۋاتانى تازەگەشەكردو، دەبىتە ھۆي زىادبوۋنى خواست بۇ ھەموو جۇرەكانى وزە. لەم سىنارىيۇيەدا پېئىشېنى دەكرىت تاۋەكو 2030 خواستى جىھان بۇ نەوت بىگاتە 115 مىلۇن بەرمىل لە رۇژىكدا و ئەم زىادبوۋنە بەردەۋام دەبىت، تاۋەكو دەكاتە 127 مىلۇن بەرمىل لە رۇژىكدا، ۋاتە لەم سىنارىيۇيەدا بە برى 2 مىلۇن بەرمىل لە 2030 و 7.1 مىلۇن بەرمىل نەوت لە 2050دا خواست بۇ نەوت زىاتىر دەبىت ۋەك لە سىنارىيۇ يەكەمدا.

كۆتايى

زىادبوۋنى خواست بۇ كۆي جۇرەكانى وزە جگە لە خەلۇز بە رىژەي جىۋاۋز تاۋەكو 2050 زىاد دەكات. بەپى رىڭخراۋى ۋاتانى ھەناردەكارى نەوت، ۋەكو ئازانسى نۆدەۋەلتى وزە، رىزبەندى يەكەم بۇ وزە نۆبىۋەكان (تىشى خۇر و با) كە لەماۋەي 2023-2050دا بە رىژەي 445% زىاد دەكات. ئەگەر ئەۋ وزەي لە وزە نۆبىۋەكان دىت يەكسانى بىكەن بە بەرمىلەك نەوت، ئەۋا بەشىۋەيەكە كە لە 9.6 مىلۇن بەرمىل نەوتى رۇژانەۋە زىاد دەكات بۇ 52.4 مىلۇن بەرمىل نەوتى رۇژانە. دوۋەم گەۋرەترىن زىادبوۋنى خواست لەسەر جۇرەكانى وزە بۇ گازى سىروۋشتىيە، بەشىۋەيەك خواست بۇ گازى سىروۋشتى لەپېئىش نەوت دىت، لەكاتىكدا بەپى ئۆپىك، چاۋەرۋاندەكرىت خواست بۇ نەوت لەۋ ماۋەيەدا 16.7 مىلۇن بەرمىل لە رۇژىكدا زىاد بىكات.

ھەرۋەھا، خواست بۇ نەوت و گاز لە جىھان بە رىژەي 53% بەشدارى كۆي وزەي جىھان لە 2050 دەكات و نەوت بەتەنبا رىژەي يەك لەسەر سىن يان 29% كۆي وزەي جىھان لە 2050دا پىكەدەھىت، ئەم پېئىشېنى زىادبوۋنى خواستە بۇ نەوت لەلايەن ئۆپىكەۋە تەۋاۋ پىچەۋانەي پېئىشېنىيەكانى ئازانسى نۆدەۋەلتى وزە IEA و دامەزراۋەي زانبارى وزەي ئەمريكا EIA يە. ھەرۋەيەش لە سىنارىيۇ نىت زىرۋى ئازانسى نۆدەۋەلتى وزە IEA ھاتوۋە "خواست بۇ نەوت لە 2050 دەكاتە 55 مىلۇن بەرمىل لە رۇژىكدا" كە ئەمەش ناكاتە نىۋەي ئەۋەي ئۆپىك لە خراپترىن سىنارىيۇدا بۇ داھاتوۋى نەوت داىناۋە. بىرپارە رۇژى 16ى مانكى داھاتوۋ ئازانسى نۆدەۋەلتى وزە راپۇرتى سالانەي بەناۋىشەننى "ئاسۋى وزەي جىھان 2024" بىلۋىكەتەۋە، كە نەك تەنبا جىۋاۋز دەبىت بەلكو چاۋەرۋاندەكرىت تەۋاۋ پىچەۋانەي ئەمەي ئۆپىك بىت كە بىلۋىكەتەۋە.

ئەگەر بەراۋردىكىش لەنىۋان راپۇرتى ئەم سالى و سالى رابردوۋدا بىكەن، ئەۋا پېئىشېنىيەكان بۇ خواستى نەوت روۋ لە ھەلەكشان بوۋە، بەشىۋەيەك لە راپۇرتى 2023دا خواستى جىھان بۇ نەوت لە 2030دا رۇژانە 102 مىلۇن بەرمىل دەبىت، بەلام لە راپۇرتى 2024دا خواستى جىھان بۇ نەوت رۇژانە لە 2030دا زىاد دەكات بۇ 103.1 مىلۇن بەرمىل لە رۇژىكدا. ھەرۋەھا لە دوو دەپەي داھاتوۋدا و لە 2045دا بەپى راپۇرتى راپۇرتى ئۆپىك لە سالى رابردوۋ خواستى جىھان بۇ نەوت رۇژانە 106.1 مىلۇن بەرمىل دەبىت، بەلام لە راپۇرتى ئەمسالدا خواستى جىھان بۇ نەوت بەرزدەبىتەۋە بۇ 108.5 مىلۇن بەرمىل لە رۇژىكدا. ئەم زىادبوۋنەي بەردەۋامى خواست بۇ نەوت لە داھاتوۋدا لەسەر بىنەماكانى گەشەكردى ئابوۋرى ۋاتانى تازەگەشەكردو، زىادبوۋنى ژمارەي دانىشتۋان و بەشاربوۋنى دانىشتۋانەۋە.

سىنارىيۇكان لەسەر بىنەماي پېئىشېنىيەكان بۇ ژمارەي دانىشتۋان، گەشەي ئابوۋرى و زىادبوۋنى ژمارەي شارنشىن، بەدلىيايەۋە بەلەبەرچاۋگرتنى پىشكەۋتەنەكانى تەكنەلۇژيا، گۇرپانكارىيە جىۋىۋەلتىكى و دىمۇگرافىي جىھان. لە ھەردوۋ دىۋەكەدا ئەۋەي روۋنە كە ئاسۋى درىژخايەنى كەرتى وزە ناسەقامگىرە و ھەرۋەكو چۇن دەرۋەتى گەۋرە لە بەردەمدايە بەھەمان شىۋە ئالىنگارى گەۋرەي دىتە پىش لەسەرۋو ھەموۋىيەۋە راگرتنى ھاۋسەنگى گەشەپىدانىكى بەردەۋام، گەشەسەندىكى دادپەرۋەرەنە و داىبىنكىردى وزە بۇ 1 مىليار كەس لە جىھان كە ھىشتا وزەي كارەبايان پىنەگەشتوۋە، ھەموو ئەمانەش سەرەراي گۇرپانكارىيەكانى كەشۋەۋا و پىشكەۋتەنەكانى ژىرى دەستكرد، كە لەم دەپەي و دەپەي داھاتوۋدا كارىگەرى خۇي دەكاتە سەر كۆي سىنارىيۇكان.

OPEC Secretariat, September 2024, World Oil Outlook 2050, Vienna, Austria, www.opec.org

World Bank Group. "Urban Development." World Bank, world Bank Group, 3 Apr. 2023, www.worldbank.org/en/topic/urbandevelopment/overview. Accessed Sept. 23AD

United Nations Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2024). World Population Prospects 2024: (Summary of Results (UN DESA/POP/2024/TR/NO. 9

IEA (2023), World Energy Outlook 2023, IEA, Paris <https://www.iea.org/reports/world-energy-outlook-2023>, Licence: CC (BY 4.0 (report); CC BY NC SA 4.0 (Annex A